

Plán obnovy relevantných budov 2020

Úvod

Podľa článku 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES (ďalej „smernica č. 2012/27/EÚ“) je od členského štátu požadované, aby sa od 1. januára 2014 každoročne obnovovali 3 % z celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov, ktoré vlastní a využívajú ústredné orgány štátnej správy (ďalej len „ÚOŠS“) tak, aby dosiahli aspoň minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť stanovené príslušným členským štátom podľa článku 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ z 19. mája 2010 o energetickej hospodárnosti budov (prepracované znenie). Miera obnovy vo výške 3 % sa vypočíta z celkovej podlahovej plochy budov s celkovou úžitkovou podlahovou plochou nad 250 m², ktoré vlastní a využívajú ÚOŠS a ktoré každoročne k 1. januáru daného roku nespĺňajú národné minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť (relevantné budovy).

Smernica 2012/27/EÚ (čl. 5 ods. 6) zároveň umožňuje členským štátom splniť povinnosť vyplývajúcu z čl. 5 ods.1 alternatívnym spôsobom a to tým, že prijmú iné nákladovo efektívne opatrenia vrátane hĺbkovej obnovy a opatrenia na zmenu správania užívateľov budovy, s cieľom dosiahnuť do roku 2020 objem úspor energie v oprávnených (relevantných) budovách vlastnených a využívaných ÚOŠS, ktoré budú prinajmenšom zodpovedať objemu úspor požadovanému v čl. 5 ods. 1 smernice 2012/27/EÚ, o čom členské štáty každoročne podávajú správu Európskej komisii.

Aby mohol byť tento záväzok naplnený Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) v spolupráci s ÚOŠS každoročne vypracúva Plán obnovy relevantných budov (ďalej len „plán obnovy“) na nasledujúci kalendárny rok. Uvedená úloha pre ministerstvo vyplýva z § 10 zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 4/2019 Z. z. (ďalej len „zákon č. 321/2014 Z. z.“), ktorým sa smernica 2012/27/EÚ transponovala do právneho poriadku Slovenskej republiky.

Stanovenie fondu budov a zoznam relevantných budov

Rozsah fondu budov vo vlastníctve štátu a samospráv je uvedený v Aktualizácii Stratégie obnovy bytových a nebytových budov v Slovenskej republike (ďalej len „stratégia“), schválenej uznesením vlády SR č. 230 zo dňa 10. mája 2017. Stratégia taktiež uvádza počty budov ÚOŠS v členení podľa veľkosti a roku výstavby.

Požiadavky na obnovu sa neuplatňujú pre tieto kategórie budov:

- a) budovy úradne chránené ako súčasť charakteristického prostredia alebo budovy s osobitnými architektonickými, historickými a inými pamiatkovými hodnotami, pokiaľ by dodržanie určitých minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť mohlo ohroziť ich pamiatkové hodnoty;
- b) budovy, ktoré užívajú ozbrojené sily alebo ÚOŠS a ktoré slúžia na účely obrany štátu, okrem samostatných obytných priestorov alebo budov s úradmi pre ozbrojené sily;
- c) budovy používané ako miesta na bohoslužby a náboženské podujatia.

Ministerstvo podľa § 10 ods. 6 zákona č. 321/2014 Z. z. vedie zoznam relevantných budov, ktoré k 1. januáru príslušného kalendárneho roka nespĺňajú minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov podľa § 4 zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej

hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č.555/2005 Z. z.“), každoročne ho aktualizuje a zverejňuje na svojom webovom sídle do 31. decembra.

Zoznam relevantných budov je zverejnený na webovom sídle ministerstva <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/vystavba-5/stavebnictvo/energeticka-hospodarnost-budov> podľa jednotlivých rokov. Zoznam relevantných budov podľa jednotlivých ÚOŠS obsahuje pre každú budovu údaje:

- označenie (názov budovy), adresa budovy, súpisné číslo budovy, obec;
- rok kolaudácie budovy, celkovú podlahovú plochu budovy v m²;
- nameraná spotreba dodanej energie.

Súčet celkových podlahových plôch budov podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2019 predstavuje 1 286 722,91 m².

Cieľ úspor a plánovaná obnova relevantných budov

Cieľ úspor energie budov podľa smernice č. 2012/27/EÚ zodpovedá každoročnej obnove vo výške 3 % zo súčtu celkových podlahových plôch budov vlastnených a využívaných ÚOŠS aspoň na minimálne požiadavky energetickej hospodárnosti budov.

Tento cieľ možno plniť aj alternatívnym spôsobom, ktorým sa do roku 2020 dosiahne rovnaký objem úspor energie ako základným prístupom. Spôsob a odôvodnenie výpočtu ročného cieľa je podrobnejšie uvedený v Notifikačnej správe k alternatívnemu prístupu podľa článku 5 smernice 2012/27/ EÚ, ktorá bola zaslaná Európskej komisii. Na účely alternatívneho prístupu boli odhadnuté úspory energie s použitím príslušných štandardných hodnôt spotreby energie referenčných budov pred a po obnove a podľa odhadov plochy fondu budov v jednotlivých kategóriách budov. V rámci alternatívneho prístupu bol podľa notifikačnej správy z roku 2013 stanovený ročný cieľ úspor energie vo výške 52,17 GWh/rok.

Podľa čl. 5 ods. 3 smernice č. 2012/27/EÚ, ak sa obnoví viac ako 3 % zo súčtu celkových podlahových plôch budov ÚOŠS v danom roku, môže byť do ročnej miery obnovy započítaná podlahová plocha nad plánovaný rámec v ktoromkoľvek z troch predchádzajúcich alebo nasledujúcich rokov. Do ročnej miery obnovy budov ÚOŠS je možné započítať nové budovy využívané a vlastnené ako náhrada za konkrétne budovy ÚOŠS zbúrané počas ktoréhokoľvek z dvoch predchádzajúcich rokov alebo budovy, ktoré sa predali, zbúrali alebo prestali využívať počas ktoréhokoľvek z dvoch predchádzajúcich rokov z dôvodu intenzívnejšieho využívania iných budov (čl. 5 ods. 4 smernice č. 2012/27/EÚ).

Indikátor	Cieľ 2020
Základný cieľ úspor: 3 % z celkovej podlahovej plochy budov ÚOŠS, ktoré nespĺňajú minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov k 1. januáru 2020	38 601,69 m ²
Ročný cieľ úspor energie stanovený podľa notifikačnej správy	52,17 GWh/rok

Návrh opatrení na obnovu budov

Návrhy nákladovo efektívnych opatrení na zlepšenie energetickej efektívnosti budov súvisia s hĺbkovou obnovou budov. Pri hĺbkovej obnove budov je potrebné okrem stavebných konštrukcií budov a ich významnej obnovy (zlepšenia tepelnej ochrany stavebných konštrukcií) venovať pozornosť aj významnej obnove technických zariadení budov. Týka sa to

vykurovacieho systému a systému prípravy teplej vody pre bytové a nebytové budovy, ale aj vetrania, chladenia a osvetlenia nebytových budov.

Opatrenia hĺbkovej obnovy je možné vykonať ako čiastkové, postupnými krokmi, prípadne samostatne, ako významnú obnovu budovy (stavebných konštrukcií) a významnú obnovu technických zariadení budov a to pri dodržaní architektonickej kvality a kultúry. Hĺbkovú obnovu je možné vykonať aj súčasne s uplatnením všetkých opatrení naraz. Nástrojom na obstarávanie architektonického riešenia obnovy by mala byť súťaž návrhov.

Návrh opatrení sa rozlišuje podľa:

- a) stanovených cieľov na zabezpečenie energetickej hospodárnosti budov stanovených zákonom č. 555/2005 Z. z.,
- b) kategórie budovy,
- c) obdobia výstavby,
- d) pôvodného stavu stavebných konštrukcií (otvorových konštrukcií, obvodového plášťa, strešného plášťa a vnútorných deliacich konštrukcií medzi vykurovanými a nevykurovanými miestnosťami),
- e) pôvodného stavu technických systémov v budove (vykurovanie, príprava teplej vody, vetranie, chladenie, osvetlenie),
- f) veku a technického stavu zdrojov tepla, prípravy teplej vody, chladu a rozvodov v budove a mimo nej,
- g) rozsahu zavedenia obnoviteľných zdrojov tepla, teplej vody a elektriny.

Návrh nákladovo efektívnych opatrení na zlepšenie energetickej hospodárnosti budov pre jednotlivé kategórie budov je podrobnejšie uvedený v stratégii, ktorá zahŕňa prehľad vnútroštátneho fondu bytových a nebytových budov, identifikáciu nákladovo efektívnych prístupov k obnove týkajúcej sa typu budovy a klimatickej oblasti s vyjadrením politiky a opatrení na podporu nákladovo efektívnej významnej (resp. hĺbkovej) obnovy budov vrátane postupnej (hĺbkovej) obnovy. Obsahuje evidenciu podložený odhad očakávaných úspor energie a ďalších prínosov z tejto obnovy bytových a nebytových budov do budúcnosti s cieľom usmerňovať investičné rozhodnutia jednotlivcov, stavebného odvetvia a finančných inštitúcií na Slovensku. Okrem uvedeného aktualizuje smerovanie v oblasti vzdelávania relevantných profesií pre výstavbu energeticky hospodárnych budov podľa zvyšujúcich sa minimálnych požiadaviek na ich výstavbu.

Od 1. januára 2016 postupne dochádzalo k sprísneniu požiadaviek na tepelnotechnické vlastnosti stavebných konštrukcií a minimálnych požiadaviek energetickej hospodárnosti budov tak, aby bolo možné zabezpečiť opatrenia a postupy obsiahnuté v národnom pláne, týkajúce sa zvyšovania počtu budov s takmer nulovou potrebou energie s rozlíšením na jednotlivé kategórie budov. Podľa zákona č. 555/2005 Z. z. musia obnovované budovy ÚOŠS za podmienky ak je to technicky, funkčne a ekonomicky uskutočniteľné od 1. januára 2019 spĺňať hornú hranicu energetickej triedy A0 – budovy s takmer nulovou potrebou energie.

Pri návrhu obnovy budov je potrebné zohľadniť ďalšie aspekty a možnosti zlepšenia kvality užívania budovy najmä bezbariérový prístup a mobilitu v budove pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu.

Zoznam budov určených na obnovu 2020

Zoznam budov určených na obnovu bol vypracovaný na základe údajov o budovách, ktoré boli ministerstvu poskytnuté ÚOŠS (Príloha č. 2). Správu budov vykonávajú jednotlivé ÚOŠS a preto majú relevantné informácie o stave budov vo svojej pôsobnosti, či a ako v budúcnosti plánujú budovu využívať. Vedia zohľadniť pri výbere budov určených na obnovu jej technický

stav, energetickú hospodárnosť, spotrebu energie a aké sú náklady na jej prevádzku. Tiež musia zabezpečiť financovanie plánovanej obnovy budovy.

Do zoznamu budov určených na obnovu je celkovo zaradených 20 budov, ktorých súčet celkových podlahových plôch predstavuje 46 722,94 m². Predpokladáme, že obnovou budov ÚOŠS v prílohe 2 sa dosiahnu úspory energie vo výške 3,79 GWh/rok.

Celkový súčet predpokladaných nákladov na obnovu budov predstavuje 15 805 281,77 eur. Plánované je využitie finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu a z Operačného programu Kvalita životného prostredia (ďalej len „OP KŽP“).

Informácia o obnove relevantných budov za obdobie rokov 2015 – 2019

Plány obnovy relevantných budov boli doteraz spracované v rokoch 2015 až 2019. Plnenie plánov je závislé nielen od finančných možností ÚOŠS, ale aj iných faktorov vyplývajúcich z legislatívneho rámca SR s dopadom na termíny plánovanej prípravy a realizácie obnovy budov. Na základe informácií získaných od ÚOŠS uvádzame stručné hodnotenie plánov obnovy za predchádzajúce obdobie.

Rok 2015

Plán obnovy relevantných budov 2015 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 386/2015. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 72 budov v správe MV SR. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 176 889 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2014 bol 404 816 m².

Z plánu relevantných budov 2015 bola ukončená obnova 31 budov. Obnova štyroch budov bola z plánu vypustená, realizácia 37 budov určených na obnovu bola presunutá do ďalšieho obdobia (rok 2020 a neskôr).

Rok 2016

Plán obnovy relevantných budov 2016 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 286/2016. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 26 budov v správe MS SR, MO SR, MF SR a ÚPV SR. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 59 224,1 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2015 bol 422 351 m².

Z plánu relevantných budov 2016 bola ukončená obnova 24 budov. Realizácia jednej budovy určenej na obnovu bola presunutá do ďalšieho obdobia (rok 2020) a jedna budova bola z plánu vypustená.

Rok 2017

Plán obnovy relevantných budov 2017 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 344/2017. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 41 budov v správe MS SR, MO SR a MF SR. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 112 008,6 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2016 bol 431 825 m².

Z plánu relevantných budov 2017 bola ukončená obnova 34 budov. Realizácia piatich budov určených na obnovu bola presunutá do ďalšieho obdobia (roky 2020 – 2021) a dve budovy boli z plánu vypustené.

Rok 2018

Plán obnovy relevantných budov 2018 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 299/2018. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 27 budov v správe MF SR, MO SR

a MPRV SR, MS SR a MPSVR SR. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 65 529,12 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2017 bol 375 303,9 m².

Z plánu relevantných budov 2018 bola ukončená obnova piatich budov. Realizácia 21 budov určených na obnovu bola presunutá do ďalšieho obdobia (roky 2020 – 2023) a jedna budova bola z plánu vypustená.

Rok 2019

Plán obnovy relevantných budov 2019 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 304/2019. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 22 budov v správe MF SR, MS SR a NKÚ. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 53 368,7 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 31. 12. 2018 bol 1 177 230,09 m².

Z plánu relevantných budov 2019 bola ukončená obnova šiestich budov. Realizácia 16 budov určených na obnovu bola presunutá do ďalšieho obdobia (roky 2020 – 2021).

Záver

V období rokov 2015 – 2019 bolo do plánov obnovy zaradených 188 budov ÚOŠS. Súčet celkových podlahových plôch budov zo zoznamov rokov 2015 – 2019 určených na obnovu predstavoval 467 018,92 m².

Z celkového počtu 188 budov ÚOŠS zahrnutých do plánov obnovy rokov 2015 – 2019 bola k 31. 12. 2019 ukončená obnova 100 budov, realizácia obnovy 80 budov bola presunutá do ďalšieho obdobia (roky 2020 – 2023) a osem budov bolo z plánov obnovy vypustených.

Plán obnovy relevantných budov vychádza z podkladov, ktoré sú pre účel jeho spracovania poskytované jednotlivými ÚOŠS spolupracujúcimi s ministerstvom na jeho každoročnom vypracovaní.

Z hľadiska prípravy a plnenia plánovanej obnovy budov je dôležité, aby príprava a realizácia stavieb zohľadňovala všetky aspekty ich časového zabezpečenia, ako aj všetky alternatívy a možnosti financovania.

S ohľadom na skutočnosť, že každý ÚOŠS ako správca budovy pozná jej technický stav, vie posúdiť relevantnosť obnovy budovy vo svojej správe a súčasne zabezpečiť financovanie tejto obnovy. Do plánu obnovy môžu ÚOŠS navrhnúť iba budovy, ktoré boli nimi vybraté vzhľadom na dôležitosť a načasovanie realizácie ich obnovy a ktoré majú zabezpečenú stavebnú prípravu a spôsob financovania. To znamená, že do plánu sa zaraďujú budovy, ktoré boli identifikované ako vhodné na obnovu, prešli posúdením aký rozsah obnovy sa uskutoční, ako sa bude obnova financovať a majú aj v príslušnom roku zabezpečené jej financovanie. S cieľom optimalizovať náklady a dosiahnuť najlepšie prínosy má byť posúdená ekonomická efektívnosť investičných projektov s predpokladanými nákladmi nad jeden milión eur.

Realizácia obnovy budov zaradených do plánu môže mať aj nepriamy pozitívny vplyv na rozpočet verejnej správy, avšak jeho konkrétne vyjadrenie je možné urobiť až na základe skutočne nameranej spotreby energie.

Zlepšenie energetickej hospodárnosti budov po ich obnove bude v konečnom dôsledku znamenať nielen úsporu nákladov na energie a zníženie nákladov na ich prevádzku, ale aj zlepšenie pracovného prostredia.